

Krizový plán školy pro řešení šikanování mezi žáky školy

Výchozí metodický dokument:

Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení Č.j. MSMT- 22294/2013-1 – v platnosti od září 2013

Proškolený pracovník, většinou školní metodik prevence, na podkladě kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování rozhodne, zda řešení zvládne škola sama, nebo si povolá odborníka specialistu.

V případě, že jde o počáteční a obvyklou šikanu, kterou zvládne škola sama, pracovník postupuje podle scénáře určeného pro tento typ šikanování.

Pokročilé a komplikované šikany škola řeší ve spolupráci s odborníky z venku, zejména z PPP, SVP.

Do komplikované šikany zařadíme především neobvyklé formy šikany. Dále sem zahrneme základní formy šikany, se kterými nemáme zkušenosti. Patří do nich šikany krajně ohrožující bezpečí pedagoga a život oběti, dále šikany se změnou v základním schématu. Prakticky jde zejména o nějakou zvláštnost u přímých a nepřímých účastníků šikany. Patří sem rovněž šikany s rozvinutým zakrývajícím systémem. Vážnou komplikací je intenzivnější závislostní vztah mezi oběťmi a agresory a vážnější dopady šikany na oběť - například známky úzkostné poruchy.

Praktické kroky při podezření na výskyt šikany mezi žáky

1. **Ustanovit intervenční tým** školy za účelem prošetření a následujícího řešení dané situace ve složení:

ředitel školy Mgr. Bc. Leon Bouchal
ŠMP Mgr. Jana Ticháčková
VP Mgr. Jitka Lehká
Třídní učitel příslušné třídy

2. Zorganizovat jeho setkání, informovat zúčastněné o situaci, která nastala. **Dohodnout se na** organizaci šetření a **konkrétních úkolech** jednotlivých členů intervenčního týmu. Schéma šetření vnějšího obrazu šikanování na úrovni pedagogické (zajistí škola)

3. **Vyslechnout osoby**, které informovaly o výskytu šikany (např. rodiče, pedagogy, spolužáky, kamarády) a následně ihned oběť šikanování (ne žáka- agresora)

Nalézt odpovědi na otázky:

- Kdo je agresorem, kdo se podílí na ubližování, kolik jich je, kdo to iniciuje, kdo to vykonává
- Co, kdy, kde a jak dělali agresori konkrétní oběti – nedávat na výběr odpovědi!!
- Jak dlouho to trvá, kdy poprvé, kdy naposledy
- Kdo je obětí, kolik je obětí

4. Nalézt a vyslechnout více nezaujatých svědků – spolužáků, příp. pedagogů, kteří podají informace o chování žáků-agresorů

Nalézt odpovědi na otázky:

- Kdo je agresorem, kdo se podílí na ubližování, kolik jich je, kdo to iniciuje, kdo to vykonává
- Co, kdy, kde a jak dělali agresori konkrétní oběti – nedávat na výběr odpovědi!!
- Jak dlouho to trvá, kdy poprvé, kdy naposledy
- Kdo je obětí, kolik je obětí

5. **Zajistit ochranu obětem** – napadaným a ohrožovaným žákům, spolupráce pedagogického sboru a dalších pracovníků školy

- příchody a odchody ze školy
- zvýšit dozor ve třídě během přestávek, možné využít kromě pedagogů i „hlídek“ žáků
- nenechat žáky bez dozoru během vyučování
- zajistit ochranu o přestávkách, volných hodinách apod. mimo třídu
- podle získaných informací zajistit bezpečí na místech a v situacích, kde nejčastěji dochází k šikanování (třídy, šatny, záchody, vstupy na půdu)

6. **Vyslechnout žáky –agresory** – překvapivě, **mezi čtyřma očima**, znemožnit domluvu jejich výpovědí

Nekonfrontovat oběť s agresorem!!!

7. **Výchovná opatření** - svolat výchovnou komisi (VK) ve složení:

ředitel školy: Mgr. Bc. Leon Bouchal
ŠMP: Mgr. Jana Ticháčková
VP: Mgr. Jitka Lehká
Třídní učitel
Oba rodiče žáka-agresora
Žák – agresor

- pokud je více žáků-agresorů, volat si jednotlivé páry rodičů žáků samostatně, ne najednou

Předmět jednání VK – seznámení rodičů žáků-agresorů s případem a výchovnými i dalšími opatřeními, které škola přijme, motivovat je ke spolupráci

Postup vedení jednání:

- seznámení rodičů s problémem
- postupné vyjádření všech pedagogů
- vyjádření žáka-agresora
- vyjádření rodičů
- rozhodování komise za „zavřenými dveřmi“ o potrestání žáka-agresora v souladu s výchovnými opatřeními dle školního řádu
- v případě škod na majetku je vhodné, aby došlo ze strany žáka-agresora k náhradě (zakotveno ve ŠŘ)
- seznámení rodičů a žáka se závěry komise Obě strany podepíší zápis z jednání

8. V případě, že rodiče odmítají kontakt a spolupráci se školou, nebo dojde ke zjištění závažných forem a skutků šikanování, oznámit záležitost na OSPOD (Odd. sociálně právní ochrany dítěte Přerov a Policii ČR)

9. Škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů běžná, ale i **mimořádná nápravná opatření**.

a) výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy; snížení známky z chování;

b) převedení do jiné třídy (je třeba individuálně posoudit efektivitu tohoto opatření, aby nedošlo k přesunutí šikany do nového prostředí a podmínek);

c) ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu;

d) ředitel školy podá návrh orgánu sociálně-právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu;

10. **Setkání a rozhovor s rodiči oběti**. Cílem setkání je rodiče informovat o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních. V případě potřeby **doporučit** zákonnému zástupci péči dítěte v PPP, SVP nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů, případně převedení do jiné třídy.

11. Dohodnout se s rodiči žáka-agresora i žáka-oběti o vzájemné informovanosti o dítěti

12. Následně **optimalizovat celkové vztahové klima třídy** – výskyt šikany ve třídě není záležitostí jen agresorů a oběti – šikanu dále nerozebírat

Tento krok je možné dle rozhodnutí školy realizovat ve spolupráci s PPP OK, pracoviště Přerov. Poradna nabízí zajištění diagnostiky vztahů v třídním kolektivu a následné doporučení pro nápravu vztahů.

Vnější charakteristika šikanování

(1) **Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrášovat** žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky např. v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Rovněž se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu.

(2) **Kyberšikana** je jednou z forem psychické šikany. Je to zneužití ICT (informačních a komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost.

(3) Důležité **znaky šikanování**: záměrnost, cílenost, opakování (není podmínkou), nepoměr sil, bezmocnost oběti, nepřijemnost útoku, samoúčelnost agrese.

(4) **Za šikanování se nepovažuje škádlení a agrese, která nemá znaky šikanování** (opakování, záměrnost atd.). Například, když se tzv. „poperou“ dva přibližně stejně silní žáci kvůli dívce, která se jim oběma líbí, nejde o šikanování, protože tu chybí nepoměr sil, kdy oběť se neumí nebo z různých příčin nemůže bránit (podrobněji viz metodické doporučení).

(5)

a) Kyberšikanou není oprávněná kritika na internetu bez zlého úmyslu, bez nadávek a ponižování. Termínem kyberšikana neoznačujeme rovněž vzájemné internetové psychické násilí a ani věcný konflikt (i opakováný) mezi rovnocennými partnery.

b) Od kyberšikany je potřeba odlišovat příbuzné fenomény, které jsou často s kyberšikanou provázány nebo se s ní částečně překrývají, nicméně samy o sobě označují jiný typ násilného chování. Patří mezi ně například happy slapping, sexting, hoax, spam, cyberstalking, flaming, phishing.

Happy slapping - předem naplánované fyzické napadení nic netušící oběti, které je natáčeno na mobilní telefon a záznam je poté zveřejněn na internetu, což je šikanujícími osobami považováno za zábavné

Hoax poplašná zpráva označuje obecný podvod, mystifikaci či žertovnou klamnou zprávu. V elektronické komunikaci je **hoax** speciálně nevyžádaná e-mailová nebo IM zpráva, která uživatele varuje před nějakým virem, prosí o pomoc, informuje o nebezpečí, snaží se ho pobavit apod.

Kyberstalking dlouhodobé, opakované, systematické a stupňované pronásledování a obtěžování oběti pomocí informačních a komunikačních technologií. Kyberstalking zahrnuje například výhrůžky, falešná obviňování, poškozování dat nebo zařízení, krádeže identity či dat, monitorování počítače, sexuální obtěžování a jakákoli forma agrese. Kyberstalking není pouze obtěžování nevyžádanými e-maily (spam), ale úmyslné a vytrvalé pronásledování

Sexting elektronické rozesílání textových zpráv, fotografií či videí se sexuálním obsahem

Zpracovala: Mgr. Jana Ticháčková